

רומאן מרגיז ומעורר

מאת אדיר כהן

לרפליא לכל שאר המתכונים לתב" שילים שרקחנו לעיבל בעיר: ה' אמת/ המדע/ ההייב/ אלהים' — ויכוחים כבדים כמו שקים של הפוזיטאדמה. אבוקות פילוסופיות זוהרות שדלקו בדלק של מין קיבה".

בפתיחה לספר כותב (ב) — "דרכי אירופה עמוסות בזמננו — כפי שהיו מאז ימי הביניים (אולי מאז ומעולם?) — אלפי נציגים של מהלכת הזבים והמצורעים של עולם הרוח/ כפי שכינה אותם פעם דאגה. מצורעים אלו הם אנשי שים תמימים וטובים, חולי נפש, המנסיכ לשוא לברוח מחייהם מבלי להבין שהניסיון נידון לכשלון מראש". כאלה הם גבוריו של אברהם הפנר, אשר לכאורה בורחים מחיי" הם ומגורלם אך למעשה נענים לגורלם ואצים לקראתו. גרמי אלי" לו של עיבל הסביר לו פעם כי "הסיבה לתחושת משהו עומד לק" רותזותא גדול. סמנה ודאי בשי" נויים פיזיולוגיים מולקולאריים נסתרים. אודי שינוי פתאומי בי מזג האויר משפיע על גופך. אולי ברקים ורעמים, או אפילו כוס קפה שחור ישוב ששתיה לארוחת הבו" קר. הרגשה נבואית זו אינה אלא הוצר לזוא" של הפרשת בלוטת האפינפרין או אחרת. קבל אותה ואל השכה להגיד יפה תודה..." ואילו (ב) מבחיר לנו כי "אצל עי" בל נסתב העניין ונתקל בקשיים של פרגה, של מועקו ואימה, ואף כי הבין גם הוא ידע שיתכן וקיימות סיבות כימיות לרעידות האדמה שבו, לא נטה לקבל אותן כסיבות בלעדיות והיכה תמיד ב" שעה של התרגשות להתגלות שת" בוא, אם לא באה ההתגלות, אפי" שר היה במקרים יוצאים מן הכ" לל לביים וליצור אותה מתוך פגי" שה ארעית, כמו במקרה שלפנינו..." רעידות האדמה הפנימיות שבעי" בל, צפיית ההתגלות שלו, פגי" שות הארעי שניסה למלאן משי" מעות, עולמם הפנימי הנפתל של דאגה, בנארה וקללינד, הזיקה אל ניסיר כל אלה מפרנסים את הס" פרי.

זה ואי-איון והוסר שלמות הם נשמתו של הרומאן שלפנינו הם היוצרים את הנהגת הגדולה בין התכנים המובעים וצורת הבאתם, אך דברים אלה יפים לגבי המבנה הפנימי של הספר ולא לגבי עמידתו של הסופר המגלה לעתים קוצר יד בעיצוב הכולל של הרומאן ה" ציבה כאן מתוך סיפור קצר או במשור של סיפורים קצרים ואיננו כצליח להרחיק הרבה מעבר להם. על שער הספר כתוב: "הרומאן של אברהם הפנר, עיבל" נע, בעת ובעונה אחת, בכמה מישרים: ה" נאראטיבי, ההגותי והמוסרי. אין זה סיפור לשמה, אם כי פרקים מסויימים וקראים כעלילות מרת" קיה וכאגדות נאות: אין הוא מציע ביטנה פילוסופית סדירה, אם כי הוא מעלה בעיות קיומיות עיקריות של האדם בן זמננו: אין הוא מכ" וון למוסר השכל, אם כי הוא מעלה מסוגיות האדם המודרני". הדברים נכונים ומתארים נכונה את כתיבתו של הפנר. אך כאן יש להדגיש כי ריבוי "מישירים" זה, או בליטון אהדת — ריבוי רצינותו הסיפוריים של המספר פעלו לעתים לרעתו ופגמו ברך מאן.

אברהם הפנר מיטיב לעצב לפי ניגן דמויות, להכניסנו לפני ולפי נים של עולם נפשי מסובך ונפי" תל, כצטיין ביצירתה של אווירה דהוטה, בשימוש ברקע ובאבזורי הפאורה לטרקם. חושהרעויה, זיי סות אל ההיים ותפישת-מציאות שעל אף כל היותן חותרות אל דהתמודדות ההגותית-פילוסופית נשארות בהחום ההגדות הפסיכ" לוגית-חוויתיות. מכאן אף הצל" חתו הרבה בעיצוב עיבל, בנארה וקללינד והצלחתו ההלקית בלבד בעיצוב עולמו של דאגה. הויכ" הים המרובים בין דאגה ובין עי" בל, שיש בהלקם השיבות היר" נית למרקם הכולל של היצירה, הרי בהלקם האחר גולשים לדברנות בלבד, גודשים את הסאה בהתפלפ" לות שאינה מוסיפה דבר ומכנייים את דברי (ב) — "המתכון דבה

רומאן הביכורים של המספר ה" צעיר אברהם הפנר, עיבל" הוא רומאן מרגיז, מושך דוהה ומעורר רר. אהה יכול להתנגד לכל פיל" כופיית-החיים הגלוכה בנ, אהה י" כול למצוא בו פגמים בעיצוב הס" פורי ובמבנה הפנימי, אהה יכול לסלוד מן הדמויות המתוארות בו, אבל אינך יכול להישאר אדיש לו ובכך כוד הצלחתו של הסופר. קיבה היא הקריאה בספר, עליך לקרוא אותו בכמה קצובות ולהפ" סיק את הקריאה לעתים מוזסנות, לצאת ולשאוף רוח ולהתרענן ורק אהרייכן להמשיך בקריאה. לעתים די קרובות אהה מתקומם בשעה הקריאה, מתמלא התנגדות, דוהה אה הטיעון הפילוסופי הבלתי" סדיר הממלא את הספר, כועס על הויבה הפילוסופי הבלתי-שלם, מ" קוסע ולא מעסיק עם כמה תיות פילוסופיות של הוגי"דעות מעמי" קיב, מתמרמר על ההתערבות הי" שירה, המבכה להבהיר, להסביר, להוסיף נופך וגוון של (ב), — בנארה, בבהלך הסיפור, התערבות כלאה, מפרקת ובלתי-השוכה, אך על אף הכל אהה נמשך להוסיף לתור את העולם המסוייט של עיבל, שוקע בשיחה עם עיבל וד" אגה ובדגאוה וקללינד, גיבורי ה" סיפור ומוצא עצמן משותת עם עצמן, נוכס אל תוכך ומודרך עלי ידי המספר אל עולם המדוהים, הפחדים והסיוטים שבפנימך שלך. הספר שלפנינו הוא ספר בלתי" שלם, לא מעוצב כל צרכו, מפרי דק ובלתי-מאוזן, לעתים הוא מכ" ביר דברים שלא לצורך וחוזר על דברים שכבר נאמרו ונדושו ולצ" הים סותם מדי, מקצר במקום ש" הכרה היה מעט להתמודד ביתר הצוה, לצעוד צער מחשבתי אהד גוסף, שהוא הקשה ביותר והמסור" כן ביותר ולעתים שומט את הקר" קצ מתחת לרגליים, אומנם סרוק

• אברהם הפנר, עיבל, רומאן, ספרית מקור, הוצאת אגודת הסופ" יים העברים בישראל ליד הוצאת "בסדה", רמת-גן, 1969.